

31 Ιουλίου, 1992

[ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΤΟΦΑΡΙΔΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 641/91).

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος —
Προσβαλλόμενες πράξεις — Πράξη με προσωρινή ισχύ —
Παραδεκτό — Η περίπτωση του διατάγματος επίταξης.

Επίταξη — Το χαρακτηριστικό του επείγοντος — Τα ευρήματα της 5
Χριστοδουλίδη κ.ά. v. Δημοκρατίας.

Συνταγματικό Δίκαιο — Σύνταγμα — Άρθρο 23(8)(δ) —
Αποζημίωση για επίταξη.

Το αιτητικό της προσφυγής περιελάμβανε αίτημα ακύρωσης 10
του διατάγματος επίταξης, που εξέδωσαν οι καθ' ων η αίτηση, ως
προς το τεμάχιο των αιτητών 276 στην Αγλαντζιά. Το επίδικο
διάταγμα είχε ήδη εκπνεύσει, κατά την ακρόαση της προσφυγής,
χωρίς να ανανεωθεί, θέτοντας θέμα ύπαρξης του αντικειμένου της 15
δίκης.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή,
αποφάσισε ότι:

1. Η προσφυγή δεν μπορεί να προχωρήσει όταν παραμένει 20
χωρίς αντικείμενο. Στην προκειμένη περίπτωση η επίδικη
πράξη είχε προσωρινή ισχύ. Σύμφωνα με τα πορίσματα
Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας και ενόψει 25
του ότι το διάταγμα επίταξης, το οποίο είχε προσωρινό
χαρακτήρα, ίσχυε κατά το χρόνο άσκησης της προσφυγής,

θεωρώ την προσφυγή ως παραδεκτή και θα εξετάσω την ουσία της.

5 2. Σχετικά με το ζήτημα του χαρακτηρισμού του επείγοντος ως προαπαιτούμενου της επίταξης, υιοθετώ το σχετικό απόσπασμα της απόφασης *Χριστοδουλίδου κ.ά. ν. Δημοκρατίας*.

10 3. Στην προκείμενη περίπτωση, η επίταξη χρησιμοποιήθηκε σαν αναγκαίο και επείγον μέτρο για να πραγματοποιηθεί ο μεταγενέστερος σκοπός της απαλλοτρίωσης.

15 Δεν συμφωνώ με τη θέση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι πλήρως αιτιολογημένη. Η αιτιολογία περιέχεται σαφώς στο ίδιο το διάστημα επίταξης το οποίο αναφέρει ότι η επίταξη κρίθηκε αναγκαία για σκοπούς δημοσίας ωφελείας και συγκεκριμένα για τις στεγαστικές ανάγκες του Πανεπιστημίου Κύπρου.

20 Η επίδικη απόφαση ήτο ορθή και νόμιμη. Όμως οι αιτητές δικαιούνται σε αποζημιώσεις τις οποίες υπέστησαν καθ' ον χρόνο η επίταξη ήταν ενεργός, βάσει του Άρθρου 23(8)(δ) το οποίο προνοεί, μεταξύ άλλων, ότι επίταξη περιουσίας είναι δυνατή "επί καταβολή τοις μετρητοίς, το ταχύτερον, δικαίως και ευλόγου αποζημιώσεως, καθοριζομένης εν περιπτώσει διαφανώς υπό πολιτικού δικαστηρίου".

25

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

30 *Αναφερόμενη υπόθεση :*

Χριστοδουλίδου κ.ά. ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 2766.

Προσφυγή.

35 Προσφυγή που προσβάλλει την απόφαση των καθ' ων η αίτηση που περιέχεται στο Διάταγμα επίταξης Αρ. 757, ημερομηνίας 28.3.91, που δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 10.5.91, με την οποία

40 διατάχθηκε η επίταξη του τεμαχίου 276, στην ενορία Παναγίας Παλλουριώτισσας, στο χωριό Αγλαντζιά της Επαρχίας Λευκωσίας.

Α. Τιμόθη, για τους αιτητές.

Μ. Τσαγγαρίδης, Δικηγόρος της Δημοκρατίας για τους καθ' ων η αίτηση.

Cur.adv.vult.

5

ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ.: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Αίτημα στην παρούσα προσφυγή είναι η απόφαση των καθ' ων η αίτηση που περιέχεται στο Διάταγμα Επίταξης Αρ. 757, ημερομηνίας 28.3.91, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 10.5.91 με την οποία διατάχθηκε η επίταξη του τεμαχίου 276, στην ενορία Παναγίας Παλλουριωτίσσας, στο χωριό Αγλαντζιά της Επαρχίας Λευκωσίας.

10

Μετά από πρόταση του Υπουργού Παιδείας, το Υπουργικό Συμβούλιο, με Απόφαση Αρ. 35.336 ημερ. 28.3.91 ενέκρινε τη δημοσίευση Διατάγματος Επίταξης και Γνωστοποίηση Απαλλοτρίωσης μεταξύ άλλων και της πιο πάνω περιουσίας των αιτητών. Η Γνωστοποίηση Απαλλοτρίωσης και το Διάταγμα Επίταξης δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της 10.5.91.

15

20

Το διάταγμα επίταξης το οποίο εκδόθηκε για περίοδο ενός έτους από την ημερομηνία δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, δηλαδή από τις 10.5.91, δεν ανανεώθηκε. Εγείρεται λοιπόν το θέμα κατά πόσο η προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου, εφόσον στις 9.5.92 η ισχύς του διατάγματος επίταξης εξέπνευσε.

25

30

Η προσφυγή δεν μπορεί να προχωρήσει όταν παραμείνει χωρίς αντικείμενο. (Βλ. Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929-1959, σελ. 275).

35

Στην προκείμενη περίπτωση η επίδικη πράξη είχε προσωρινή ισχύ. Σε τέτοια περίπτωση "η αίτησις εξετάζεται και θεωρείται παραδεκτώς ασκουμένη, εφ' όσον η πράξις ης έληξεν η ισχύς, ίσχυε καθ' ον χρόνον ησκήθη η αίτησις ακυρώσεως και έτυχεν εφαρμογής, τούτο δε ανεξαρτήτως του εάν η πράξις αυτή είναι κανονιστική: 330(60), ή ατομική: 776(60)" (Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929-1959, σελ. 276).

40

Σύμφωνα με τα πιο πάνω και ενόψει του ότι το διάταγμα επίταξης, το οποίο είχε προσωρινό χαρακτήρα, ίσχυε κατά το χρόνο άσκησης της προσφυγής, θεωρώ την προσφυγή ως παραδεκτή και θα εξετάσω την ουσία της.

5

Με πρώτο ισχυρισμό τους οι αιτητές προβάλλουν ότι, ενώ δεν είχε ληφθεί ακόμη απόφαση για το ότι το Πανεπιστήμιο θα ανεγερθεί σε συγκεκριμένο χώρο, οι καθ' ων η αίτηση προχώρησαν στην έκδοση της 10 προσβαλλόμενης απόφασης, κατά παράβαση του άρθρου 23(8) του Συντάγματος και του άρθρου 4(1) του περί Επιτάξεως Ιδιοκτησίας Νόμου του 1962 (Ν. 21/62). Σύμφωνα με τον ισχυρισμό, η αναγκαιότητα ήτο να 15 περιορισθεί η χρηματική αποζημίωση και όχι η εφαρμογή σκοπού δημοσίας ωφελείας.

Η πιο πάνω θέση δε με βρίσκει σύμφωνο. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, υπήρχε ήδη απόφαση για την ανέγερση του 20 Πανεπιστημίου σε συγκεκριμένο χώρο. Ειδικότερα, στην Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο (Παράρτημα Α' της Ένστασης) αναφέρονται τα ακόλουθα:

"Το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε στις 9 Μαΐου 25 1990 (Απόφαση Αρ. 33.476) "να εγκρίνει τη δημιουργία του Πανεπιστημίου στο χώρο της περιοχής του Β.Μ.Η. και να εξουσιοδοτήσει τις αρμόδιες Κρατικές Υπηρεσίες να προωθήσουν τις αναγκαίες διαδικασίες για υλοποίηση της πιο πάνω Απόφασης."

30

Επίσης, δε συμφωνώ με τη θέση ότι, σκοπός του διατάγματος δεν ήτο σκοπός δημοσίας ωφελείας αλλά οι οικονομικές επιπτώσεις, από τυχόν καθυστέρηση της 35 εκτέλεσης του έργου. Το ότι ο Υπουργός Παιδείας, στην πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο, παρέθεσε ότι ένας από τους παράγοντες που είχε να συνεκτιμήσει το Υπουργικό Συμβούλιο ήταν και οι οικονομικές επιπτώσεις, αυτό δεν υποδηλεί ότι αυτός ήταν ο σκοπός της επίταξης. Είναι ολοφάνερο ότι η επίταξη διενεργήθηκε 40 για σκοπούς δημοσίας ωφελείας, όπως απαιτείται από το άρθρο 23(8)(α) του Συντάγματος. Στο ίδιο το διάταγμα επίταξης αναφέρεται:

"Επειδή η ακίνητη ιδιοκτησία, που περιγράφεται στον Πίνακα που αναφέρεται πιο κάτω, είναι αναγκαία για τους σκοπούς δημόσιας ωφέλειας και η επίταξή της επιβάλλεται για τον πιο κάτω λόγο, δηλ. για τις στεγαστικές ανάγκες του Πανεπιστημίου Κύπρου." 5

Ο δεύτερος νομικός ισχυρισμός εδράζεται στο ότι το διάταγμα επίταξης είναι άκυρο, επειδή δεν υπάρχει το χαρακτηριστικό του επείγοντος, όπως ορίζει η νομολογία. Απορρίπτω αυτή τη θέση, υιοθετώντας το πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση **Χριστοδουλίδου κ.α. ν. Δημοκρατίας** (Υπόθεση Αρ. 42/88, ημερ. 3.8.90) όπου ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου κ. Λοΐζου τόνισε τα ακόλουθα: 10

"Είναι η θέση των αιτητριών ότι δεν υπήρχε το χαρακτηριστικό του επείγοντος που να δικαιολογεί την έκδοση διατάγματος επίταξης, ότι με την επίταξη αυτή προκαλείται ανεπανόρθωτη ζημιά στις αιτήτριες, ότι δεν μπορούσε να εκδοθεί το διάταγμα επίταξης, αφού υπήρχε ήδη δημοσιευμένο δεσμευτικό σχέδιο ρυμοτομίας και διάταγμα απαλλοτριώσεως του ίδιου τμήματος της περιουσίας των και ότι το διάταγμα επίταξης πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο για σκοπούς προσωρινής φύσης ως προσωρινό μέτρο. 20 25

Τα θέματα αυτά έχουν εξεταστεί από τη νομολογία μας σε σειρά υποθέσεων και μπορεί να λεχθεί ότι η εξουσία έκδοσης διατάγματος επιτάξεως είναι ανεξάρτητη από την εξουσία για έκδοση διατάγματος απαλλοτριώσεως, παρόλο που στις περισσότερες φορές η επίταξη μιας περιουσίας, αντικείμενο απαλλοτριώσεως, καθίσταται αναγκαία για να πραγματοποιηθεί ο σκοπός της απαλλοτριώσεως. 30 35

.....

Η επιχειρηματολογία του ευπαιδευτού δικηγόρου των αιτητριών δεν μπορεί να ευσταθήσει στην υπόθεση αυτή, διότι δεν τίθεται θέμα ανεπανόρθωτης ζημιάς εφόσον αυτή μπορεί να τύχει χρηματικής αποζημίωσης. Σε ό,τι αφορά δε το θέμα ότι δεν μπορούσε να εκδοθεί διάταγμα επίταξης, αφού ήδη υπήρχε διάταγμα 40

5 απαλλοτριώσης της ίδιας περιουσίας, δεν μπορεί το επιχείρημα αυτό να επιτύχει γιατί ασφαλώς το διάταγμα επίταξης χρησιμοποιήθηκε στην περίπτωση αυτή σαν παρεμπόδιον μέτρο, μέχρι ολοκλήρωσης και του μόνιμου μέτρου της απαλλοτριώσεως της περιουσίας των αιτητριών, προς πραγμάτωση του σκοπού για τον οποίο έγινε."

10 Στην προκείμενη περίπτωση, η επίταξη χρησιμοποιήθηκε σαν αναγκαίο και επείγον μέτρο για να πραγματοποιηθεί ο μεταγενέστερος σκοπός της απαλλοτριώσης.

15 Δε συμφωνώ με τη θέση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι πλήρως αιτιολογημένη. Η αιτιολογία περιέχεται σαφώς στο ίδιο το διάταγμα επίταξης το οποίο παρέθεσα πιο πάνω, το οποίο αναφέρει ότι η επίταξη κρίθηκε αναγκαία για σκοπούς δημοσίας ωφελείας και συγκεκριμένα για τις στεγαστικές ανάγκες του
20 Πανεπιστημίου Κύπρου.

Καταλήγω ότι η επίδικη απόφαση ήτο ορθή και νόμιμη. Τονίζω όμως ότι οι αιτητές δικαιούνται σε αποζημιώσεις τις οποίες υπέστησαν καθ' ον χρόνο η επίταξη ήταν
25 ενεργός βάσει του Άρθρου 23(8)(δ) το οποίο προνοεί, μεταξύ άλλων, ότι επίταξη περιουσίας είναι δυνατή "επί καταβολή τοις μετρητοίς, το ταχύτερον, δικαίας και ευλόγου αποζημιώσεως, καθοριζομένης εν περιπτώσει διαφανίας υπό πολιτικού δικαστηρίου".
30

Η προσφυγή απορρίπτεται. Δεν εκδίδεται διαταγή για τα έξοδα.

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

ΕΠΙΣΥΝΗΜΜΕΝΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

1. Κλεοβούλου Ν. Τοφαρίδη.
2. Ελένης Ν. Τοφαρίδη. 5
3. Πανδώρας Ν. Τοφαρίδη.
4. Χριστόφορου Γ. Τοφαρίδη. 10
5. Laura Jane Tofarides.
6. Elizabeth Jane Tofarides.
7. Suzan Mary Tofarides. 15
8. George David Tofarides.
9. Tofarco Ltd.